

עולים חדשים מניעים לישראל. אלה שהגיעו בשנים האחרונות לא הספיקו לצבור ותק בעבודה
צילום: ישראלקס (לע"מ)

העולים החדשים נופלים בין הכיסאות ונותרים ללא מענקי סיוע בקורונה

עולים ותושבים חוזרים שנהנים מפטור ממס על הכנסות מחו"ל ואיבדו את עבודתם במהלך הקורונה, מוצאים את עצמם קירחים מכל הכיוונים • הם כבר לא יכולים לעבוד בחו"ל או לקבל מענקים מהמדינה האם ואינם זכאים למענקים גם בישראל / אלה לוי-ויניריב

הפגיעה הכלכלית שספג העסק. נוסחאות אלה מתבססות על נתוני ההכנסות לשנת 2019 ביחס לשנה הנוכחית. גם מנגנון החל"ת קובע תנאי סף שלפיו כדי להיות זכאי לתשלום בגין החל"ת, על המבקש להיות בעל ותק של שישה חודשי עבודה בתקופה של 18 החודשים האחרונים. ברכה מסביר כי "בעוד נוסחאות הפיצוי ותנאי הסף האמור ביחס למנגנון החל"ת, מוצדקים ביחס לכלל האוכלוסייה בישראל, דווקא עבור ציבור העולים הם מהווים מחסום לקבלת תמיכה מהמדינה ומגיעים ככל הנראה מחוסר הבנה של מאפייני ציבור זה, השונים ממאפייני כלל האוכלוסייה בישראל". עולים חדשים רבים אשר עלו בשנים האחרונות לישראל לא הצליחו להשתלב עדיין במעגל העבודה ואינם מחזיקים בוותק של שישה חודשים קצרות בעקבות המשבר. בעקבות סגירת השערים האוויריים של מדינת ישראל ומדינות רבות, עולים חדשים רבים אינם יכולים לחיות על הקו ולבצע את עבודתם ובכך הפכו גם הם למוזבטלים. הם אינם זכאים לפיצוי במדינה הורה שאינם תושביה. מצב זה יצר בקרב העולים החדשים מובטלים 'שקופים', באשר לבעלי העסקים והעצמאיים, המנהלים עסקים מחוץ לישראל

בין הכיסאות בתוכנית הסיוע הממשלתית ואשר קולם אינו נשמע עד היום. "ציבור העולים הפך בימים אלו במדינת ישראל למעשה ל'ניזוקים השקופים' אשר המדינה שכחה מהם וזנחה אותם". לדברי עו"ד ברכה, "הרכבה מכירים את העולים החדשים ככאלו הקונים את דירות היוקרה בתל אביב, בירושלים וערים רבות ומעלים את מחירי הדיור בישראל, אך מדובר בקומץ. בין העולים החדשים לישראל רבים חווים קשיים משמעותיים במציאת עבודה בארץ, חלקם נשארים כעובדים שכירים בחו"ל ועובדים מהבית או 'חיים על הקו' וחלקם מנהלים עסקים באופן עצמאי בישראל ומחוצה לה", כותב ברכה. "מרבית העולים החדשים אינם אנשים מבוססים והם נאבקים מדי יום כדי להביא את לחמם הביתית". לטענת עו"ד ברכה, "בשגרה פועלים משרד הקליטה, הסוכנות היהודית וארגונים רבים אחרים החשובים לצורך סיוע והכוונה לעולים החדשים, אך בעת משבר זה, נרמזה כי אין מי שרואג להם, אולי כי הם אינם מכינים את המציאות שאליה נקלע חלק גדול מציבור זה".

ללא ותק של חצי שנה לקבלת דמי אבטלה
תוכנית הסיוע מעניקה פיצוי לעסקים ובעליהם, העצמאים, בהתאם לנוסחאות המחשבות את שיעור

לא תושבת אותה מדינה. נשארת ללא הכנסה וללא שום רשת ביטחון. ההטבה לעולים חדשים ותושבים חוזרים מעולה בימי שגרה, אבל בתקופת הקורונה אתה יוצא קירח מכאן ומכאן". לדברי א', "מי שתכנן עלייה אך לא השלים אותה יש לו אבא ואימא במדינה שממנה הוא מגיע. חברים שלי, שעוד לא השלימו את הליך התושבות בישראל, מקבלים את המענקים שלהם במדינה שממנה הם מגיעים. יש לי חברים שהיו בעלי מפעלים ועסקים בחו"ל והם סגרו שם הם עובדים כנהגי משלוחים ומנסים לשרוד כי לא מגיעה להם שום עזרה".

"מרבית העולים אינם מבוססים"
א' וחבריה לא לבר. מדובר בכביה שנוגעת לעולים רבים שנמצאים עדיין בתקופת "הקליטה" שמעניקים להם חוקי המס בישראל - עשר שנות פטור מדיווח על הכנסות בחו"ל ומתשלום מס עליהן. בישראל קיימים מאות אלפי עולים חדשים, אשר עלו בעשר השנים האחרונות לישראל. משבר הקורונה בעולם העלה, וצפוי להעלות עוד, את שיעור העולים החדשים. במכתב ששיגר לשר האוצר עו"ד אית' ברכה, השותף המנהל במשרד עורכי הדין ברכה ושות', המתמחה בתחום המסים והרגולציה, בשם העולים, נכתב כי העולים האלה הם קהילה שלמה אשר נפלה

הטבת המס לעולים החדשים היא לא דיווחה לרשות המסים בישראל על עיקר הכנסותיה מאז עלייתה לארץ - כל ההכנסות בחו"ל. "אני נופלת בין הכיסאות של המענקים", מספרת א' לגלובס. "גרתי בחו"ל 30 שנה ובחירתי לחזור לכאן, אף שיש קושי בלעשות עלייה ואף שאת רוב ההופעות שלי אני עושה בחו"ל. כשהגיעה הקורונה כל ההטבות שקיבלתי כמי שחזרה לארץ פעלו לדעתי. הכול סגור. אין לי הופעות, ואני גם לא זכאית למענקים - לא בישראל ולא במדינה ממנה הגעתי, כי אני כבר

א / אמנית, עלתה לארץ בשנת 2017. מאז היא תושבת הארץ, אך עיקר הכנסותיה מהופעות בחו"ל. בעקבות ההטבות המוענקות לעולים חדשים, היא לא נדרשה לשלם מס בישראל על הכנסותיה מחו"ל, והיא גם אינה חייבת בדיווח לרשות המסים (למשך עשר שנים ממועד העלייה). מאז פרוץ משבר הקורונה אין לה הופעות כלל, לא בארץ ולא בחו"ל, ולכן במשך חודשים ארוכים אין לה כל הכנסה. לתדהמתה, היא גילתה שהיא גם לא זכאית לכל סיוע מהמדינה, היות ובשל

חברה ותיקה, יציבה ורווחית
באזור גוש דן
בתחום יבוא מכונות גדולות
לתעשיית הברזל ושרות טכני
דחשה
שותף/ה פעילה/ה
30% לתפקיד מכירות וניהול
מהנדס מכונות/ תעשייה וניהול
צוער/ה ונמרץ/ת
קו"ח לרוא"ל:
energotec@bezeqint.net
לפרטים נוספים: 050-5213950

מוחצי המס מסכירים

הקורונה לא שינתה את מדיניות המיסוי: לאילו הטבות זכאים עולים ותושבים חוזרים

עו"ד שירה שיין | עו"ד ורו"ח רמי אריה | עו"ד ורו"ח איתן אסנסי

מינואר ועד אוקטובר 2020, "שנת הקורונה", הגיעו לישראל 17,872 עולים חדשים ו-6,126 תושבים חוזרים. על פי ההערכות של משרד העלייה והקליטה, מספר העולים החדשים בישראל יגיע ל-20 אלף וב-2021 ל-45 אלף ויעמוד על כ-65 אלף יהודים, עד תום שנת 2021. התופעה, שזכתה לכינוי "עליית הקורונה", מתארת סיטואציה שבה יהודים ישראלים לשעבר רבים החליטו שאם כבר קורונה - עדיף בישראל. על פי נתוני הסוכנות היהודית, נרשמה עלייה דרמטית במספר תושבי החוץ המבקשים לעלות לישראל מאז הקורונה. ככל שממדי התופעה מתבהרים, עולה גם השאלה לאילו הטבות זכאים אותם חוזרים ועולים חדשים, בייחוד הטבות המס. רבים מהעולים בורקים טרום הגעתם מה תהיה מדיניות המס לגביהם, כדי להימנע מפגיעה כלכלית נוספת בתקופה של משבר בריאותי וכלכלי ברחבי העולם. גלובס עושה סדר - מי מהעולים זכאי להטבות, ובעיקר ממה כראי להיושר.

תושבות מס) ואותם עולים או תושבים חוזרים עוללים למצוא את עצמם במצב שאפילו עם אותו פטור של עשר שנים, הם עם הון שלא רווח ולא הוציאו בשום מקום בעולם ובטח שלא במדינת המקור שלהם, עם חילופי מידע ועם חוסר יכולת להשתמש בכסף בישראל". זה זה אומר בפועל? שהם ימצאו את עצמם כמי שמחויקים הון שחור והם חשופים לפלילים.

בניה נוספת, לדברי עו"ד ורו"ח איתן אסנסי, מומחה למסים, נוגעת לביורוקרטיה סביב הפטור ממס רכישה. לדבריו, "לא מעט מהיהודים שהתעניינו בעלייה לארץ, וביקשו לודא שאין הם נפגעים כתוצאה מהעלייה לארץ, התקררו בדרך בגלל מדיניות רשות המסים בעניין הפטור ממס רכישה".

אף שהחוק מכיר בהטבות לעולה חדש ולתושב חוזר ברכישת דירה, בפועל "לעולים רבים מסתבר שגורשת לוליינות וביורוקרטיה כדי לרכוש דירה בישראל".

אם גם ניתן להתגבר טכנית על העניין, הרי שבסופו של דבר מדובר בתהליך ארוך שמטיל על כתפי השבים לישראל הוצאות ונטל מסורבל ומיותר.

עבודה מרחוק מיסוי בישראל

מתברר שיעדי התנועה לישראל ומישראל בעקבות הקורונה מייצר עוד מלכודת מס שיש לתת עליה את הדעת. בשל העבודה מהבית בתקופת הקורונה ייתכן מצב שרוב ההכנסות של העולים ימוסו פה. לדברי עו"ד ורו"ח רמי אריה, "אם עבודת התושב החוזר או העולה חדש במצבנות חלקן מישראל וחלקן החלק המבוצע מישראל. למעשה, בגלל הקורונה, הוימנעות מנסיעות לחו"ל - ייתכן מצב שבו כל העבודה תתבצע בישראל וכולה תתחייב במס בישראל. בכל מקרה, עדיין יישאר לו פטור ממס למשך 10 שנים על הכנסות הפסיביות, בהן הכנסות מהשכרת דירות בחו"ל, ריבית, הרווחים מניירות וכו' ורכושה שהם תשואה על השקעה מחו"ל".

אל אלו יש לצרף היבטים רבים נוספים - זכאות לביטוח בריאות בישראל לתושבים חוזרים ועולים חדשים, העברת פעילות של חברות שיש להם בחו"ל וכדומה - שכדאי לבחון לפני החזרה מחו"ל כדי לתכנן נכון את חלוקת הנכסים וההכנסות בין חו"ל לישראל, כדי להגיע לתכנון מס נכון ובעצם לעודד חזרה לישראל. אלה לוליינויות

מתמרץ אותם שלא לבצע השקעות בישראל במשך כל תקופת ההטבות. לדעתי, כדאי לעודד עולים חדשים ותושבים חוזרים להשקיע בחברות ישראליות או בפעילות עסקית באמצעות הטבות מס. אלו יעודדו צמיחה ויצרו משרות חדשות וזאת בנוסף לגביית מס עקיפה משכרם של העובדים ומהכנסתם של נותני השירותים שירוויחו מהמהלך".

מלכודת מס לוליינות להשגת פטור

מי שמתכנן לחזור כעת לארץ על רקע הקורונה צריך לשים לב גם לאותיות הקטנות, או למלכודות המס שהוא עלול ליפול בהן. לדברי עו"ד שירה שיין, שותפה בכירה במשרד מיכאל שיין ושות' המתמחה בלקוחות פרטיים נאמנויות מיסוי בינלאומי וייצוג תושבי חוץ בארץ, "הפטור מדיווח וממס על כל נכסים של עולה חדש בעולם - זו סוכרייה אדירה שתונה המדינה. אבל הרגישות מתחילה כשלאותו עולה חדש או תושב חוזר יש נכסים שלא הוציאו לפועל לארץ, והוא צריך אחרי תקופת הפטור (10 שנים) להיכנס לרשת המס הישראלית לראשונה".

לדברי שיין, "לכך מתווספות תקנות ה-CRS (חילופי מידע על חשבונות בנק בין מדינות לפי חשבוניות בנק בין מדינות לפי

ותושבים חוזרים זכאים לפטור ממס ומחובות דיווח לתקופה בת עשר שנים, לגבי כל סוגי ההכנסות שלהם המופקות מחוץ לישראל. לגבי תושבים חוזרים, ההטבה תלויה ברמת ההתנתקות שלהם מהארץ עד החזרה. עו"ד אריה מסביר כי תושב חוזר אחרי שש שנים של שהייה בחו"ל - זכאי להטבת מס למשך המש שנים מיום שחזר לישראל ולפטור ממס על הכנסותיו הפסיביות: ריבית, דיבידנדים ושכירות מחו"ל.

תושב חוזר אחרי 10 שנים של שהייה בחו"ל, יקבל הטבות כמו של עולה חדש - פטור ממס למשך 10 שנים מיום שעלה לישראל על כל הכנסותיו מחו"ל, אבל לא על החלק המבוצע מישראל.

בעקבות חוק מילצ'ן, בין השנים 2009 ל-2010 התרחשה תופעה מוזרה: כמעט בכל שבוע התברר כי עור מיליארדר ישראלי גולה החליט לחזור להתגורר בארץ הקודש. בין אלה היו סמי עופר המנחה ובנו אייל, איש העסקים המיליארדר ארנון מילצ'ן, איל הנדל"ן סול זכאי, יזם ההייטק ארנון כ"ץ, שי אסני, שהקים כאן את כטר פלייס, ורטי גנאי. בפברואר 2018 עלה החוק לכותרות סביב חשדות שעלו אז נגד רה"מ נתניהו בנוגע לחקיקת המס האמורה. על פי החשד אז, נתניהו פעל לחוקק את החוק המעניק הטבות מס מפלגות ופטור מדיווח על נכסים עבור ארנון מילצ'ן. החשדות הללו לא נכללו בכתיב האישום נגד נתניהו, אך החוק עורר סערה כאשר החבר כי במהלך השנים ניסו מנהלי רשות המסים לבטל את ההטבות לעולים בכללותן, או לכל הפחות את הפטור במסגרת חוקי החסדרים השונים - הרעיון נדחה שוב ושוב.

ואולם כעת, על רקע משבר הקורונה והצורך בגיוס כספים, יש מי שסבור שיש לנטות את משטר הטבות המס לעולים. לדברי עו"ד מוטי בללתי, שותף במחלקת המסים של GKH, "משטר המס של תושבים חוזרים ועולים חדשים

מקרה ברפאלי

מי נחשב לתושב חוזר

השאלה הראשונה שצריכה להישאל היא מי נחשב לעולה או לתושב חוזר. בקשר לעולה חדש התשובה פשוטה - מדובר באדם שנעשה תושב ישראל לראשונה בחייו. לגבי תושב חוזר - כאן מדובר בסוגיה אחרת לגמרי. על פי חוקי המס לא כל מי שעזב את ישראל לתקופה מסוימת ומעוניין לחזור נחשב "תושב חוזר". לדברי עו"ד ורו"ח רמי אריה, מומחה למיסוי, "תושב חוזר הוא אדם שהיגר בפועל והעביר את מרכז החיים שלו לחו"ל באופן קבוע. שהייה זמנית בחו"ל לצורך לימודים, טיול או עבודה זמנית - אינה משנה תושבות, ולכן לא תקנה הטבות מס לתושב חוזר. פרשת ברפאלי היא דוגמה למישהי שטענה כי העבירה את מרכז החיים שלה לחו"ל - אך לא הצליחה להוכיח זאת, וחייבו אותה במס".

חוק מילצ'ן

מי זכאי להטבות מס
בשנת 2007 חוקק תיקון מס 168 לפקודת מס הכנסה, המציינ את משטר הטבות במס לעולים החדשים ולתושבים חוזרים והסרת חסמי מס. החקיקה זכתה לכינוי "חוק מילצ'ן", ובמסגרתה נקבע כי עולים חדשים

ונפגעו כתוצאה מהמשבר, כותב ברכה: "גם הם אינם זכאים לסייע כלשהו מהמדינה. כידוע, עולה חדש פטור ממס ומדיווח בישראל על הכנסות שהוא מפיץ מחוץ לישראל וזאת למשך עשר שנים ממועד עלייתו לישראל. פטור זה, הנועד דווקא לעודד עלייה, בעת המשבר עושה למעשה את ההפך הגמור.

עולים חדשים רבים המנהלים עסקים בחו"ל ספגו אף הם נזקים כלכליים גדולים וחלקם אף נסגרו בתקופה זו. חלק מהם אינם זכאים לקבל פיצוי מהמדינה כי הם אינם נחשבים תושבים באותה המדינה, וכיוון שעד היום הם לא דיווחו בישראל על הכנסתם, בהתאם לחוק, אין למדינה את הנתונים על הכנסותיהם לשנת 2019 ולכן הם אינם זכאים לפיצוי כל שהוא מהמדינה".

לטענתו, "כמי שמלווה עולים חדשים רבים טרם העלייה ובהחלך ההגעה לארץ, המצב הקיים לא רק שמונע מהיהודים רבים לעלות לישראל, אלא הוא אף גורם להיהודים רבים לארוז את חפציהם ולרדת ברמעות מהארץ בתקופה זו.

משרד האוצר: העולים קיבלו סיוע

ממשרד האוצר נמסר כי "עם פרוץ מגפת הקורונה בישראל ועת התבררו ממדי המגפה והשלכותיה, נערכו משרדי האוצר והעלייה והקליטה לספק את שירותי הקליטה המיטביים עבור העולים החדשים בארץ. "העולים קיבלו מענקים כספיים ישירים בשלושה מישורים: תיקון הפער בין העולים לאוכלוסייה הוותיקה בנוגע למענק המיוחד (500 שקל נוספים שקיבלו זכאי הבטחת הכנסה ולא עולים זכאי הבטחת הכנסה); בתוכנית הכלכלית הרחבה שאושרה לאחר מכן, העולה והוכרו כאוכלוסייה מוחלשת, הוכחית למענק מוגדל; אושר מענק מיוחד לעולים אשר עלו מ-1.9.2019 עד 30.6.2020, שמאפשר להם להמשיך לקבל הכנסה בגובה סל קליטה למשך חודשים נוספים.

"בנוסף, העולים קיבלו מענה בצורת סיוע כספי, ובין השאר זומים ובעלי עסקים קטנים קיבלו תגבור פעולת ליווי בעלי מקצוע להתמודדות עם המצב וסיוע בנקבלת מענקי רשות המסים; תוכניות תעסוקה הכוללות מימון הסבה והכשרות תעסוקתיות לעולים; קידום העסקת אקדמאים דרך תמריץ למעסיקים לקליטת עולים; מימון שכ"ל למקצועות בעלי אוריינטציה תעסוקתית ומרוויחי הכוון תעסוקתי, אפשרות לקורסי הכשרה פעם נוספת להתמודדות עם הכנסה תעסוקתית מחודשת בשל שינוי הסביבה התעסוקתית".

משרות המסים נמסר בתגובה, כי "ניתן להעריך כי עולים חדשים המנהלים עסקים בחו"ל ומרוויחים שם על הכנסותיהם זכאים למענקים וסיוע במדיניות שבהן הם פועלים. ככל שלאותו עולה יש הכנסה חייבת בישראל וזכאי להטבות מס ככל שאורה. יצוין כי לרשות המסים אין כל מידע על הכנסות אלה בשל פטור מדיווח הקיים בחוק".

